

KLAUDY KINGA

ELTE BTK Fordító- és Tolmácsképző Tanszék
klaudy.kinga@btk.elte.hu
<https://orcid.org/0000-0001-7457-7524>

Klaudy Kinga: Az MTA és az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság
első húsz éve
Alkalmazott Nyelvtudomány, Különszám, 2026/1. szám, 19–45.
doi: <http://dx.doi.org/10.18460/ANY.K.2026.1.002>

Az MTA és az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság első húsz éve

The first twenty years of the Working Committee on Applied Linguistics of the Hungarian Academy of Sciences

The study presents the first five terms (1980–1999) of the Working Committee on Applied Linguistics, operating within the Committee on Linguistics of Section I of the Hungarian Academy of Sciences (MTA). During the third and fourth terms, it was granted Full Committee status, while in the fifth term it reverted to Working Committee status, which it has retained ever since. These changes in designation reflect the struggle for the academic recognition of applied linguistics as a legitimate field of scientific research.

During these twenty years, applied linguistics steadily increased in importance. However, gaining acceptance from scholars working in traditional linguistics proved to be no easy task. A number of new research fields emerged within applied linguistics, which was often met with strong skepticism by those in traditional fields of research. In this context, it was the professional prestige and academic weight of Academician Ferenc Papp, Chairman of the first Working Committee and later of the Full Committee, that proved to be decisive. His standing within the MTA enabled the development of new research areas and supported a younger generation of scholars through conferences, publications, and coordinated professional initiatives.

The study outlines the main characteristics of all five terms: the composition of the membership, the agendas of the meetings, the topics of the presentations, and the key organizational issues discussed. Particular attention is devoted to the third and fourth cycle (1990–1996), as this was the period when the Working Committee was promoted to Full Committee status. This event, while seemingly only of interest for science historians, coincided with major political changes in the country and the complete transformation of the Hungarian higher education system.

In October 1989, Hungary became a republic, and the one-party system was abolished. From the 1989/1990 academic year onwards, the compulsory teaching of the Russian language was terminated, and the retraining of Russian teachers began. During this time, a new Higher Education Act was being drafted, which was to grant universities greater autonomy. The right to confer scientific qualifications—specifically the PhD degree, which replaced the former Candidate of Sciences (C.Sc.) degree—was transferred from the Scientific Qualification Committee of MTA to the universities. These developments paved the way for a more prominent role for the Committee on Applied Linguistics, which was increasingly required to issue official position papers on ever more serious professional matters.

A review of the activities carried out during the five terms shows that under the leadership of Papp Ferenc and Szépe György, the Working Committee and the Committee on Applied Linguistics responded promptly to the major socio-political changes of the period, including the linguistic aspects of Hungary's preparation for accession to the European Union. Even before the introduction of the Bologna system, it recognized that in the two-cycle degree structure, which was to be adopted with a view to bringing Hungarian higher education in line with the European Higher Education Area, an MA

programme in applied linguistics could play a key role and prepared the accreditation of such a programme. It also took advantage of the reorganization of doctoral education to promote the establishment of applied linguistics doctoral programmes at Hungarian universities. In cooperation with the Hungarian Association of Applied Linguists and Language Teachers, the Working Committee on Applied Linguistics launched the series of Hungarian Applied Linguistics Conferences—later Congresses—which continue to the present day. Through its sustained efforts, significant progress was made in the development of applied linguistics as an independent discipline with a solid educational and research infrastructure. Building on these foundations, the Working Committee on Applied Linguistics was able to continue its work successfully over the subsequent twenty-five years.

Keywords: Hungarian Academy of Sciences (MTA), Working Committee on Applied Linguistics, science policy, disciplinary legitimation.

1. Bevezetés

A tanulmány műfaja – tudományszervezési áttekintés. Az 1980-tól 2000-ig tartó időszakot fogom megvizsgálni a Magyar Tudományos Akadémia Nyelv és Irodalomtudományi Osztályához tartozó Nyelvészeti Bizottság Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottságának történetében. A módszer: dokumentumelemzés. Két ötéves és három hároméves akadémiai ciklus dokumentumait fogom bemutatni és elemezni. Mivel ezek a dokumentumok nincsenek digitalizálva, saját papíralapú gyűjteményem anyagára fogok támaszkodni. A felhasznált dokumentumok műfajilag sokfélék: meghívó az ülésekre, az ülések napirendje, az ülések jegyzőkönyve, beszámoló az éves munkáról, beszámoló a ciklus végén, tagsági névsorok, jelenléti ívek, konferenciameghívók, konferenciabeszámoló, konferenciakiadványok.

Sokszor csak száraz adatokat, felsorolásokat látunk, mint például a tagsági névsoroknál, de a nevek felsorolása mögött ott van az alkalmazott nyelvészeti témák bővülése. Sokszor az egész dokumentumból csak az érdekes, ki írja alá és hogyan, de aki átélte ezt a korszakot, tudja, mi van a háttérben. Sokszor csak egy napirendi pontot látunk: pl. az alkalmazott nyelvészeti szak helyzetének megvitatása, de mögötte ott van a háttérben az egész magyar felsőoktatás átalakítása és az európai oktatási térséghez való igazítása. Mivel kb. 70 dokumentumról van szó, ezek közül nem fogom mindegyiket felhasználni, és csak a felhasznált dokumentum számát fogom megadni hivatkozással: pl. DOK32.

2. A tudományszervezés technikai lehetőségeinek változása 1980 és 2000 között

A vizsgált 20 év alatt nagy változások mentek végbe a tudományszervezés technikai lehetőségeit illetően: 1980 és 1990 között minden irat mechanikus írógéppel készült, minden információ postán keresztül jutott el az érintettekhez, minden meghívót, körlevelet, programot, absztraktfüzetet és kiadványt stencilezve vagy Xerox-gép segítségével sokszorosítottunk.

1990 és 1996 között az írógépet felváltja a szövegszerkesztő, de még minden iratot postázni kell. Jó példa erre az 1996 szeptember 5. és 7. között lezajlott

„*Transfere Necesse est 2*” nemzetközi fordítástudományi konferencia, amelynek a rendezését a Magyar Tudományos Akadémia Nemzetközi Együttműködési Irodája (NEI) vállalta. A NEI 1995 és 1996 között 400 fővel levelezett 40 országból. Minden körlevél postán ment ki, minden jelentkezési lap postán jött vissza. Ezért volt szükség két évre ennek a nagylétszámú nemzetközi konferenciának a megszervezéséhez. Ugyancsak e-mail nélkül szerveződött az 1996-os XIV. FIT Világkongresszus Melbourne-ben, ahol a postázás mellett már gyakori volt az akkor modernnek számító faxolás. Már sok kutatónak volt otthon is fax-gépe, tehát tudták fogadni az üzeneteket, egyetlen probléma volt, hogy az időeltolódás miatt ezek mindig éjjel érkeztek.

1996 és 2000 között fokozatosan érkezik el az idő, amikor szövegszerkesztővel készült iratainkat e-mailen tudjuk elküldeni. Akkor már többen szorgalmazták az e-mailes kapcsolattartás bevezetést, de addig nem lehetett bevezetni, amíg az e-mail használata nem vált általánossá. Az 1996-os tagnévsorban csak öt név mellett van e-mail cím: Papp Ferenc, Szépe György, Klaudy Kinga, Hunyadi László és Kohn János (DOK32).

3. Az áttekintett időszak 1980–1999 tisztségviselői

1980 és 2000 között két ötéves és három hároméves akadémiai ciklus volt A tisztségviselőket az 1. táblázat tartalmazza.

1. táblázat. Az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság és az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság tisztségviselői az első öt akadémiai ciklusban

A Bizottság neve	Akadémiai ciklus	Elnök	Társelnök	Társelnök helyettese	Titkár
Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság	1980–1985	Papp Ferenc	Szépe György	(-)	Terestyéni Tamás
Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság	1985–1990	Papp Ferenc	Szépe György	(-)	Kassai Ilona
Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság	1990–1993	Papp Ferenc	Szépe György	Lengyel Zsolt	Szöllősy-Sebestyén András
Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság	1993–1996	Papp Ferenc	Szépe György	Lengyel Zsolt	Klaudy Kinga
Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság	1996–1999	Papp Ferenc	Klaudy Kinga	(-)	Lengyel Zsolt

Mint látjuk, az elnök végig Papp Ferenc volt, a társelnök pedig egészen az utolsó ciklusig Szépe György. Az ő innovatív, minden újdonságra nyitott szellemük lebegett az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság majd Bizottság tevékenysége fölött. Céljaikra még visszatérek, de mindkettőt szeretném egy-egy hasonlóan kiváló pályatársuktól vett idézettel jellemezni.

Papp Ferenc jellemzésére Kiefer Ferentől vettem az idézetet: aki a *Magyar Tudomány* című folyóiratban írt nekrológot róla.

Tudományos felkészültsége és személyisége rendkívül alkalmas volt arra, hogy az alkalmazott nyelvészet legkülönbözőbb területein dolgozó kutatók tevékenységét összefogja és irányítsa: a fordításelmélettől a gyermeknyelv-kutatásig, a szótárkészítéstől a nyelvpedagógiáig. Vérteli alkalmazott nyelvész volt, aki a tudomány minden területén az elméleti eredmények gyakorlati alkalmazhatóságát is szem előtt tartotta. (Kiefer, 2002: 218)

Szépe György jellemzésére Péter Mihálytól választottam idézetet, aki a *Magyar Nyelvben* köszönti Szépe Györgyöt 70. születésnapja alkalmából többek között ezekkel a szavakkal:

Hazánkban alighanem Szépe György nevéhez fűződik elsősorban az alkalmazott nyelvészetnek olyan értelmezése és művelése, amely egyrészt szervesen kapcsolódik a nyelvtudomány különféle elméleti irányzataihoz, másrészt a hagyományos szakdidaktikáknál lényegesen tágabban értelmezi saját feladatait és lehetőségeit. (Péter, 2001: 378)

Szót kell még ejteni a titkárokról: az öt ciklusban a következők látták el a titkári teendőket: Terestyéni Tamás, Kassai Ilona, Szöllősy-Sebestyén András, Lengyel Zsolt, Klaudy Kinga. Ők nem annyira tanítványok voltak, inkább úgy lehet jellemezni őket, hogy Papp Ferenc és Szépe György holdudvarához tartoztak. Azért írom, hogy „holdudvar”, mert a titkárok közül nem mindenki volt tanítványuk olyan formában, hogy valaha is tanár-diák viszonyban lettek volna. Engem sem tanított egyikük sem. Ők országos személyiségek voltak, lehetett tudni, hogy aki alkalmazott nyelvészettel foglalkozik, azt ők védőszárnyaik alá veszik. És megtiszteltetés volt nekik titkárként dolgozni.

4. Az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság az első akadémiai ciklusban (1980–1985)

4.1. A tagság az 1980–1985-ös első ciklusban

Az első ciklus tisztségviselőiről már volt szó, de nevezzük meg szakterületüket is: Papp Ferenc (*számítógépes nyelvészet*), Szépe György (*szociolingvisztika, nyelvpolitika*), Terestyéni Tamás (*kommunikációelmélet*).

Az első ciklus tagsága is megérdemli, hogy felsoroljuk nevüket és szakterületüket, hiszen ők álltak az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság bölcsőjénél. Minden tag mellé csak egy jellemző kutatási területet írok, amely természetesen nem meríti ki kutatási tevékenységüket, de arra alkalmas, hogy a tagság összetételének sokrétűségét bemutassa.

A munkabizottsági tagok tehát az alábbi szakterületeket képviselték: Bánréti Zoltán (*pszicholingvisztika*), Dömölki Bálint (*számítógépes nyelvészet*), Éder Zoltán (*magyar mint idegen nyelv*), Hegedüs József (*nyelvpedagógia*), Hell György (*szaknyelvkutatás*), Hidasi Judit (*interkulturális kommunikáció*), Gárdus János (*szaknyelvoktatás*), S. Kádár Júlia (*pszichológia*), Lengyel Zsolt (*gyermeknyelv*), Nagy J. József (*katonai szaknyelv*), Pléh Csaba (*pszicholingvisztika*), Székely Gábor (*lexikográfia*), Szende Aladár (*neveléstudomány*), Zsolnai József (*oktatáskutató*). A munkabizottságnak volt egy állandó meghívottja is: Szentesi György alezredes (MN Haditechnikai Intézet), aki nyilván a katonai szaknyelvet képviselte. Ennek a tagsági listának érdekessége, hogy minden név mellett az otthoni postacím van megadva. Akkor még ez látszott a legmegbízhatóbb kommunikációs eszköznek (DOK1).

4.2. Papp Ferenc és Szépe György fő törekvései

A mindenkori elnök, Papp Ferenc fő törekvése az volt, hogy akadémiai háttérrel nyújtson annak az alkalmazott nyelvészeti jellegű szerteágazó oktatási és kutatási tevékenységnek, amely a vizsgált időszakban rohamosan fejlődött, de akadémiai elismertsége nem állt arányban a jelentőségével. Általában támogatta az empirikus kutatásokat (például nagy örömmel támogatta azt a kísérletemet, melyben a fordított és nem fordított magyar szövegek megkülönböztetésére kértem egy teljes Russzisztikai Konferencia összes résztvevőjét), bár szívéhez legközelebb a számítógépes alkalmazások álltak (szóvégmutato szótár, írói szótárak stb.). Támogatta a frissen alakuló alkalmazott nyelvészeti részterületek kibontakozását, mint majd látni fogjuk, Klaudy Kinga Fordításelméleti Szekcióját vagy Lengyel Zsolt Gyermeknyelvi Napok című rendezvénysorozatát.

Szépe György tevékenységének legfőbb jellegzetessége az volt, hogy a jövőbe látott. Perspektívát tudott nyújtani az alkalmazott nyelvészettel foglalkozó szakemberek számára. Az alkalmazott nyelvészet fő jellegzetességének azt tartotta, hogy hasznos, innovatív és interdiszciplináris. Fontosnak tartotta kiszélesíteni az alkalmazott nyelvészeti szakemberek

képzését, kiszélesíteni az alkalmazott nyelvészeti kutatások spektrumát, és önálló doktori programot létrehozni alkalmazott nyelvészetből.

Hogyan zajlott ez a támogatás? Egy konkrét példán szeretném szemléltetni. Papp Ferenc egyik nagy tudományszervezési hozzájárulása: a Russzisztikai konferenciák rendezése a Kossuth Lajos Tudományegyetemen¹ 1975-től minden év január utolsó hétvégéjén. Ezekon a konferenciákon nemcsak russzisztikai és szlavisztikai témákról lehetett előadást tartani, hanem bármely modern nyelvészeti témáról. Részben Papp Ferenc személyének következtében nagy volt az érdeklődés a konferenciái iránt, az egész országból érkeztek résztvevők. Általában volt egy központi téma, bár nemcsak arról lehetett előadni.

1983 januárjában központi téma a fordítás volt, és olyan nagy volt az érdeklődés a téma iránt, hogy felmerült, hogy a fordítással kapcsolatos nyelvészeti kutatásoknak valamilyen szervezett keretet kellene adni, azaz jó lenne az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottságon belül egy Fordításelméleti Szekció létrehozása. Papp Ferenc a konferencia utolsó napján elő is terjesztette ezt a tervet, és engem javasolt elnöknek. Meg is választottak, és elkezdhettem a szervezést, azzal az ígérettel, hogy a következő ciklusban kooptálni fognak a Munkabizottságba, ami, mint látni fogjuk, meg is történt.

Az akadémiai támogatás sokat jelentett: az MTA székház termeinek ingyenes használatát konferenciák rendezésére, a meghívók és konferenciakiadványok ingyenes postázását az MTA Nádor-utcai irodaházának postázójából, és a vonatkozó költség megtérítését a szekcióülések vidéki képviselőinek.

4.3. A Fordításelméleti Szekció országos tudományos konferenciái az első ciklusban

Az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság Fordításelméleti Szekciója 1983-ban alakult meg, és még abban az évben két országos tudományos konferenciát szerveztünk. Ezekkel a konferenciákkal a következő céljaink voltak: összegyűjteni azokat az oktatókat és kutatókat, akik az ország különböző egyetemén és főiskoláin fordítással foglalkoznak, áttekinteni a nemzetközi fordításelméleti kutatásokat, és megnézni, melyek azok a társtudományok, amelyeknek az eredményeit bele lehet „csatornázni” a fordításelméletbe. Ezen a cikluson belül még két nagy fordításelméleti konferenciára került sor 1984-ben és 1985-ben, és az MTA székház Nagytermét minden évben megtöltötték az érdeklődők. Következzék a Fordítástudományi Szekció konferenciáinak felsorolása:

Első fordításelméleti konferencia az MTA székház Nagytermében (1983. április)

A német nyelvterületen folyó fordításelméleti kutatások áttekintése

Előadók: Hell György, Zalán Péter, Erdei Gyula, Pongrácz Judit.

Kiadvány: *Fordításelméleti Füzetek 1.*

¹ Ma: Debreceni Egyetem

Második fordításelméleti konferencia az MTA székház Nagytermében (1983. november)

Szövegnyelvészet és fordításelmélet

Előadók: Békési Imre, Ferenczy Gyula, Eördögh Miklós, Pordány László

Kiadvány: *Fordításelméleti Füzetek 2.*

Harmadik fordításelméleti konferencia az MTA székház Nagytermében (1984. május)

A tolmácsolás pszicholingvisztikája és pszichológiája

Előadók: Lengyel Zsolt, Sallai János, G. Láng Zsuzsa, Pléh Csaba, Bartha Magdolna, Bohákné Szabari Krisztina, Nagy István, Zalka Ilona

Kiadvány: *Fordításelméleti Füzetek 3.*

Negyedik fordításelméleti konferencia az MTA székház Nagytermében (1985. április)

A szaknyelvek írott és szóbeli változatának kutatása

Előadók: Ferenczy Gyula, Klaudy Kinga, Sziklai Lászlóné, Gárdus János, Berényi Pálné, Bartha Magdolna, Cs. Nagy Miklós, Pongrácz Judit

Kiadvány: *Fordításelméleti Füzetek 4.*

5. Az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság a második akadémiai ciklusban (1985–1990)

5.1. A tagság megújulása a 1985–1990-es második ciklusban

Számomra örömteli eseménnyel kezdődött az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság második ciklusa, mert 1985. szeptember 24-én levelet kaptam Hajdú Pétertől, a MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya elnökétől, amelyben felkér, hogy vegyek részt tagként az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság munkájában (DOK3). 1986 január elsején pedig azonos tartalmú felkérést kaptam Benkő Lorándtól, a Nyelvtudományi Bizottság elnökétől (DOK5). Mindkettő így fejeződik be: „Mellékelten megküldöm az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság névsorát, kérem szíveskedjék megőrizni.” Én meg is őriztem (DOK2), ennek alapján fogom áttekinteni, milyen változások történtek a Munkabizottság tagságában az új ciklusban.

A tisztségviselők és a tagság felsorolásakor zárójelben megadom a szakterületet, de csak az új tagoknál. A tisztségviselők: elnök: Papp Ferenc, társelnök: Szépe György, titkár: Kassai Ilona (*fonetika*).

A megújult tagság: Bánréti Zoltán, Bradeán-Ebinger Nelu (*areális nyelvészet*), Éder Zoltán, Fülei-Szántó Endre (*kontrasztív nyelvészet*), Füredi Mihály, (*magyar gyakorisági szótár*), Gárdus János, Hegedüs József, Hell György, Hidas Judit, S. Kádár Júlia, Kecskés István (*kétnyelvűség*), Klaudy Kinga (*fordításelmélet*), Lengyel Zsolt, Nagy J. József, Nádudvari Lília, Orosz Sándor

(nyelvpedagógia), Pléh Csaba, Szende Aladár, Székely Gábor, Terestyéni Tamás, Zsolnai József

A tagság a Munkabizottságban való részvételre való felkérésen kívül 1985. szeptember 24-én még egy felkérést kapott (DOK4) Hajdú Péternek az I. osztály elnökének aláírásával: „...felkérem Önt, hogy a következő ötéves ciklus idején legyen szíves tagként közreműködni az Association Internationale de la Linguistique Appliquée (AILA) magyar nemzeti bizottságának munkájában”. Ugyanebben a tárgyban érkezett levél 1986. február 3-án Hidasi Judittól, az AILA Magyar Nemzeti Bizottságának titkárától, hogy részt kívánunk-e venni „A második nyelv elsajátításának kérdései”-vel foglalkozó albizottság munkájában (DOK6), és csatolva megkaptuk az AILA 8. világtalálkozójának meghívóját is. Mindez azért érdekes, mert mutatja, hogy az AILA-tagság kérdése már 1986-óta szerepel a Munkabizottság programjában, de véglegesen csak napjainkban oldódott meg, és más szervezeti formában.

5.2. A Fordításelméleti Szekció további országos tudományos konferenciái a második ciklusban (1985–1990)

Az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság második ciklusában most már az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság hivatalos tagjaként folytattam a Fordításelméleti Szekció országos tudományos konferenciáinak szervezését. Az ötödik, hatodik és hetedik fordításelméleti konferencián a résztvevők száma változatlanul nagy volt, sőt növekedett, mert közben a Modern Filológiai Társaságnak is alakult egy Fordításelméleti Szakosztálya (1984) és annak tagjai is kaptak meghívót ezekre a konferenciákra (erről bővebben Klaudy, 2023).

Ötödik fordításelméleti konferencia az MTA székház Nagytermében (1985. december)

A francia nyelvvel kapcsolatos fordításelméleti kutatások

Előadók: Vida Tamás, Kurián Ágnes, Berényi Pálné, Dániel Ágnes

Kiadvány: *Fordításelméleti Füzetek 5.*

Hatodik fordításelméleti konferencia az MTA székház Nagytermében (1986. november)

Fordítás és nyelvművelés

Előadók: Balázs János, Szepesy Gyula, Balabán Péter, András T. László

Kiadvány: *Fordításelméleti Füzetek 6.*

Hetedik fordításelméleti konferencia az MTA székház Nagytermében (1988 május)

A tolmácsolás elméleti és gyakorlati kérdései

Előadók: Lomb Kató, Bendik József, Rubányi Ágnes, Nanovfszky György, Zalka Ilona

Ha az előadók névsorát megnézzük, látjuk, hogy vannak köztük gyakorló tolmácsok (Lomb Kató, Rubányi Ágnes), vannak olyan tolmácsok, akik kutatással is foglalkoznak (Bendik József), vannak gyakorló fordítók (Balabán Péter), magyar nyelvészek (Balázs János), szaknyelvoktatók (Gárdus János). Fordításkutató még kevés van, de éppen az volt a célja ezeknek a konferenciáknak, hogy meginduljon a nyelvi közvetítés rendszeres kutatása.

Az előadások írásos változata, a *Fordításelméleti Füzetek 1–6*, mindig elkészült a következő konferenciára. Az MTA a sokszorosítást nem vállalta, de a postázást igen, és ez is nagy segítség volt. A konferenciasorozat utolsó eseményének, a hetedik fordításelméleti konferenciának az anyagát már nem adtuk ki, mert a nehezen kezelhető A4-es stencilezett kiadvány már nem felelt meg a kor igényeinek.

5.3. Az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság ülései a második ciklusban (1985–1990)

Az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság 1985 és 1989 közötti ülései közül ötnek őriztem meg a napirendjét, és az áttekintésben felhasználom Kassai Ilonának a Munkabizottság titkárának éves beszámolóit is.

Az ülések napirendje általában a következő volt: az elején egy-vagy két előadás hangzott el, majd hozzászólások következtek, és végül a szervezeti ügyek megtárgyalásával ért véget az ülés. Az előadások témája vagy valamilyen alkalmazott nyelvészeti szempontból aktuális kérdés volt, vagy valakinek a friss kutatása az alkalmazott nyelvészet valamelyik részterületéről.

Az 1986. május 20-i munkabizottsági ülésen (DOK7) Kontra Miklós (MTA Nyelvtudományi Intézet) tartott előadást *Ugyan mitől lenne jó a nyelvoktatás Magyarországon?* címen. A hozzászólások a titkári beszámoló szerint „elmélyítették a pesszimizmust”, ami értehető, hiszen hiába beszéltünk arról, hogy a nyelvtudomány eredményeinek felhasználása hatékonyabbá tehetné az idegen nyelvek oktatását, az okokat másban kellett keresni: a politikai helyzet még nem volt érett a változásra, az orosz nyelv kötelező oktatását csak az 1989/1990-es tanévben szüntették meg.

Az ülés szokás szerint Szépe György szervezeti javaslataival ért véget, melyeket érdemes felsorolni, mert mindegyik megfontolandó volt, és ha akkor nem is, de később részben meg is valósultak: (1) a Munkabizottságnak gyakrabban kellene ülésezni, (2) tájékoztató anyagot kellene összeállítani, amely áttekinti az alkalmazott nyelvészeti kutatásokat, (3) a Munkabizottság üléseinek helyszíne változó legyen, (4) a meglévő szekciók számát bővíteni kell, (5) egész évi esemény-naptárt kell összeállítani a Modern Filológiai Társasággal és a Magyar Nyelvtudományi Társasággal együtt, (6) a Munkabizottság ötéves tervét el kell küldeni a tagoknak, és a hozzászólások alapján összeállítani a programot.

Az ülések végén állandóan visszatérő téma volt a nemzetközi szervezetekben való tagság kérdése. Az AILA kérdés végig napirenden maradt, mert a

Munkabizottság nem felelt meg az AILA tagság feltételeinek. Mint azt az ülések végén Szépe György gyakran kifejtette, ahhoz egyesületté kellene válnunk. Szóba került egy másik nemzetközi szervezet is, a Societas Linguistica Europaea. 1986-ban megalakult a SLE Magyar Nemzeti Bizottsága Kiefer Ferenc elnökletével, aki 1986. nov. 21-én kelt levelében tájékoztat erről, és felkéri az érdeklődőket a társasághoz való csatlakozásra (DOK8).

Az 1986. december 16-i munkabizottsági ülés (DOK9) bizonyította, hogy a Munkabizottság milyen komolyan veszi az alkalmazott nyelvészeti kutatások körének kiterjesztését egyre újabb területekre. Az előadást dr. Nyerges János (a Magyar Kereskedelmi Kamara tudományos tanácsadója) tartotta *A nemzetközi tárgyalás stratégiáinak kutatása* címmel.

A hozzászólásokban elhangzott, hogy a kereskedelmi, diplomáciai és kulturális tárgyalások eltérő stratégiákat igényelnek, hogy a műveltség, az országismeret és a szónoki képesség megelőzi a nyelvismeretet. A hozzászólók úgy találták, hogy a Külkereskedelmi Főiskola lenne legalkalmasabb arra, hogy létesüljön egy kutatócsoport a nemzetközi tárgyalások témájában, és kiemelték, hogy a kutatást nemzetközi együttműködésben kellene végezni.

A szervezeti ügyek újra Szépe György előterjesztésében hangzottak el: hangsúlyozta az alkalmazott nyelvészeti szakember-utánpótlás hiányát, javasolta a hagyományos alkalmazott nyelvészeti témák kibővítését (szaknyelv, szakmai kommunikáció, nemzetiségekkel kapcsolatos kétnyelvűség, a modern technika alkalmazása a nyelvészeti kutatásokban). Ezek közül a javaslatok közül idővel mindegyik megvalósult, az utóbbi akkor még nem látható mértékben.

Az 1987. április 28-i munkabizottsági ülésen (DOK10) két fonetikai tárgyú előadás hangzott el: Gósy Mária (MTA Nyelvtudományi Intézet): *A tudományos és technikai fejlődés kihívás az alkalmazott fonetikában*, és Kassai Ilona (MTA Nyelvtudományi Intézet): *A fonetikai alaputatások alkalmazása itthon és külföldön*.

Hidasi Judit beszámolt arról, hogy a nemzetközi tárgyalások kutatásának megindítására javasolt kutatócsoport létrejött a Külkereskedelmi Főiskolán *A tárgyalás és érvelés nyelvi eszközei* címmel.

A szervezeti ügyek keretében Szépe György újra foglalkozott az alkalmazott nyelvészeti szakemberek utánpótlásának hiányával, és azt javasolta, hogy 3 éves posztgraduális tanfolyamot kellene indítani, melynek eredményeképp doktori fokozatot lehetne szerezni alkalmazott nyelvészetből. Azóta tudjuk, hogy tíz évvel később megindult az Alkalmazott Nyelvészeti Doktori Program a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem² Nyelvtudományi Tanszékén Szépe György vezetésével. Az ülések jegyzőkönyvében nyomon követhetjük, hogy a Munkabizottsági ülések hogyan adtak fórumot az ilyen oktatáspolitikai törekvések kibontakozásának.

² Ma: Pécsi Tudományegyetem

Az 1988. december 13-i munkabizottsági ülésen (DOK11) Klaudy Kinga (ELTE BTK Fordító- és Tolmácsképző Csoport) tartott előadást *A fordítástudomány mint alkalmazott nyelvészet* címmel. A hozzászólók javasolták, hogy pályázat útján kellene pénzt szerezni a *Fordításelméleti Füzetek* további megjelenésére, hogy az *Általános Nyelvészeti Tanulmányok* egyik kötetét lehetne a fordításnak szentelni, a *Fordítástant* be kellene vezetni a felsőoktatási programokba, és a fordítóképzést ki kellene bővíteni specializáció formájában. Most már visszatekintve látjuk, hogy a fordítóképzés kiterjesztése megvalósult az összes javasolt formában: van fordítási specializáció, van szakirányú továbbképzés, sőt az ELTE-n távoktatás is, és azóta megvalósult a fordító és tolmács mesterképzés is, amit akkor még senki sem javasolt, mert még messze voltunk a bolognai folyamat megindulásától.

6. Az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság a harmadik ciklusban (1990–1993)

A harmadik ciklusban a két ötéves ciklust hároméves ciklus váltja fel, amely nagyon örömteli eseménnyel kezdődik. A leendő tagok az alábbi felkérő levelet kapják (DOK12):

Budapest, 1990. október 18.

Igen Tisztelt Kolléga!

Örömmel értesítem, hogy a Magyar Tudományos Akadémia I. osztálya Önt a következő akadémiai ciklusra az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság tagjává választotta.

Eredményes munkát kívánok a bizottságban

Kollegiális üdvözlettel

Dr. Papp Ferenc

akadémikus

az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság

elnöke

Ebben a látszólag egyszerű felkérő levélben két fontos szó van: az egyik a „Bizottság”, amely azt jelenti, hogy az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság előlépett Bizottsággá, a másik az, hogy Papp Ferenc „akadémikus”-ként írja alá a levelet. A magyarázat megtalálható egy másik levélben, amely 1990 nyarán kelt, amikor az ősszel induló új akadémiai ciklus tagjaira kellett javaslatot tenni. Ebből a levélből kiolvasható, hogy mi volt a Bizottsággá válás háttere és feltétele (DOK13):

Budapest, 1990. június 26.

Kedves Kolléga,

Az MTA I. osztályának kilenc nyelvész akadémikusa a speciális jellegű orientalisztikai, uralisztikai stb. bizottságokon kívül (...) két általános profilú bizottságban, mégpedig az általános nyelvészeti és az alkalmazott nyelvészeti bizottságban tevékenykedik. Az I. osztály megbízásából az akadémikusoktól vezetett bizottságokba az ott folyó munka hatékonyabbá, a döntések demokratikusabbá tételére 10-12 személyt kell kiválasztani a tudomány doktori és kandidátusai, továbbá a minősítés nélküli kiemelkedő szakemberek sorából (...)

Mellékelve: javaslat az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság összetételére.

A jelölő bizottság

Ebből a levélből világos, hogy általános profilú bizottságot csak akadémikus vezethet. Papp Ferenc 1976-ban lett a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, 1985-ben lett rendes tag. Akadémiai székfoglalóját 1986. május 16-án tartotta *Alkalmazott Nyelvtudomány* címen (Papp, 1986). A székfoglaló az alkalmazott nyelvészet hat területéről szól: (1) Helyesírás (2) Nyelvművelés, (3) Lexikográfia, (4) Az idegen nyelvek tanítása, (5) Fordítás, (6) Számítógép, gépi fordítás. Ebből látjuk, mely alkalmazott nyelvészeti szakterületeket tartotta fontosnak Papp Ferenc 1986-ban. A székfoglaló ténye pedig magyarázatot ad arra, miért léphetett elő Bizottsággá az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság.

6.1. A tagsága megújulása az 1990–1993-as harmadik ciklusban

Az új Bizottság tagságát megint úgy fogom felsorolni, hogy csak az új tagok mellé írom oda a szakterületüket, hogy így is nyomon követhessük milyen újabb és újabb alkalmazott nyelvészeti terület képviselői jelennek meg a Bizottságban az új ciklusban (DOK14). A társelnök helyettese funkció bevezetésére azért volt szükség, mert Szépe György ennek a ciklusnak az elején az Egyesült Államok-beli Rutgers Egyetemen tanított.

A tisztségviselők: elnök: Papp Ferenc, társelnök: Szépe György, a társelnök helyettese: Lengyel Zsolt (*pszicholingvisztika*), titkár: Szöllősy-Sebestyén András (*szemiotika, pragmatika*).

A megújult tagság: Dörnyei Zoltán (*nyelvpedagógia*), Gárdus János, Hell György, Horányi Özséb (*szociolingvisztika*), Hunyadi László (*számítógépes nyelvészet*), Klaudy Kinga, Mikó Pálné, Nádudvari Lídia, Pléh Csaba, Prószéky Gábor (*számítógépes nyelvészet*), Réger Zita (*nyelvelsajátítás*), Székely Gábor, Zigány Judit (*lexikográfia*). Fontos megjegyezni, hogy ebben a ciklusban került

be a Bizottságba Prószéky Gábor a számítógépes nyelvészet képviselőjében, aki beláthatatlanul nagy szerepet tölt be a későbbiekben a szakterület fejlesztésében.

Hivatalból tagok: Benkő Loránd akadémikus, Hajdú Péter akadémikus, Kiefer Ferenc akadémikus.

6.2. Az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság ülései és országos konferenciái a harmadik ciklusban (1990–1993)

Ha ránézünk a Bizottsággá válás évszámára, akkor látjuk, hogy ez a látszólag csak tudománytörténeti esemény egybeesett az ország életében bekövetkezett jelentős politikai változásokkal, és az egész magyar felsőoktatási rendszer átalakulásával. 1989 októberében Magyarország köztársaság lett, megszűnt az egypártrendszer. Az 1989/1990-es évtől megszűnt az orosz nyelv oktatásának kötelező jellege, és elkezdődött az orosznyelv-tanárok átképzése. Elkészült az új felsőoktatási törvény, amely nagyobb önállóságot adott az egyetemeknek. A tudományos minősítés joga, azaz a kandidátusi fokozatot felváltó PhD fokozat odaítélésének joga átkerült a MTA Tudományos Minősítő Bizottságától az egyetemekre. Új egyetemek, új egyetemi karok, új szakok jöttek létre. Mindezek a változások azzal jártak, hogy megnőtt az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság szerepe, és egyre komolyabb kérdésekben kellett állásfoglalást készítenie.

Az 1990. november 1-i alakuló bizottsági ülésen (DOK15) máris egy olyan feladatot kapott a Bizottság, amelynek pénzügyi vonzata is volt: az OTKA pályázatok rangsorolása. Mivel alakuló ülésről volt szó, a legfontosabb napirendi pont a hároméves program összeállítása volt.

Ezen az ülésen merült fel egy olyan terv, melynek napjainkban is tartó következményei lettek. Egy átfogó országos alkalmazott nyelvészeti konferencia megrendezése, amely összefogja az alkalmazott nyelvészet egyre szaporodó részterületeit. A hozzászólások megfogalmaztak érveket ellene is, mellette is, de Székely Gábor a Nyíregyházi Bessenyei Tanárképző Főiskola³ főigazgatója elvágta a vitát azzal, hogy felajánlotta, ő megrendezi Nyíregyházán az I. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferenciát 1991 áprilisában. Az akkori tudományszervezési lehetőségeket tekintve ez nagyon bátor elhatározás volt, mivel a meghívókat még postán küldtük ki a Nádor-utcai postázóból, és a jelentkezési lapokat szintén postán kellett visszaküldeni Nyíregyházára. Ugyancsak postán érkeztek a mechanikus írógéppel írt absztraktok, amelyek alapján a konferencia programját összeállítottuk.

Az 1991. július 5-i bizottsági ülésre a Bizottság titkára részletes beszámolót készített a sikeres I. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferenciáról (DOK16). A kétnapos konferenciának (1991. május 3–4.) 450 résztvevője volt, két plenáris és 18 szekció-ülésszakon 160 előadás hangzott el. Érdemes leírni a nyitó és záró plenáris ülés programját, ma is érdeklődésre számíthatnának ezek az előadások: Nyitó plenáris: Papp Ferenc: *A betű*, Kiefer Ferenc: *Mit csinálnak az alkalmazott*

³ Ma: Nyíregyházi Egyetem

nyelvészek mostanában? Olasz Gábor: *Gépi beszédelőállítás írott szövegek alapján.* Záró plenáris: Kontra Miklós: *Nyelvészet és jog,* Kemény Gábor: *Befejezés előtt a Nyelvművelő kisszótár,* Pléh Csaba: *Hogyan olvassunk a sorok között: Mit tud a pszicholingvisztika a megértésről?*

Ugyanezen az ülésen újra felelősségteljes feladat állt a Bizottság előtt: Az MTA Nyelvtudományi Intézet 1986–1990 évi szakmai munkájának értékelése, amelyet Lengyel Zsolt előre elkészített és szétküldött előterjesztése (DOK17) alapján vitattak meg a tagok.

Ugyancsak Lengyel Zsolt terjesztette elő a II. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia tervét, melyet 1992. május 1. és 2. között terveztek megrendezni Szegeden.

A II. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferenciára Papp Ferenc személyesen írja alá a meghívót, melynek szövege a következő (DOK18):

A Magyar Tudományos Akadémia Alkalmazott Nyelvészeti Bizottsága tisztelettel meghívja Önt második országos konferenciájára, amelyet a szegedi Universitas (a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola és a József Attila Tudományegyetem) rendez a JGYTF Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéke⁴ szervezésben.

Kérjük tegyen javaslatot, hogy a konferencia célja továbbra is a Magyarországon folyó alkalmazott nyelvészeti kutatások minél teljesebb áttekintése legyen-e, vagy inkább egy-két központi témát válasszunk? (...)

dr. Papp Ferenc sk.
akadémikus
az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság
elnöke

A tervezett témakörök felsorolása: (1) Nyelvoktatás az óvodában, az általános iskolában és a középiskolában, (2) A két tannyelvű oktatás kérdései, (3) A nyelvtanárok képzése és átképzése, (4) Szaknyelvoktatás, szaknyelv kutatás, (5) Nyelvoktatás a nyelvtanfolyamokon és a magániskolákban, (6) A magyar mint idegennyelv, (7) Az új típusú állami nyelvvizsga tapasztalatai, (9) Gyermeknyelvi kutatások, (10) Pszicholingvisztika, (11) Szociolingvisztika, (12) Nyelvművelés, helyesírás (13), Lexikológia, lexikográfia, (14) Fordítás és tolmácsolás (15) Számítógépes nyelvészet.

A témakörök száma és elnevezése a továbbiakban természetesen változott, több témakör elvesztette az aktualitását és folyamatosan jelentek meg újak. Már ebből a felsorolásból is látható, hogy az orosz nyelv tanárok átképzése és az új típusú állami nyelvvizsga tapasztalatai nem lesznek sokáig aktuálisak. Hidasi Judit a VII. Országos Alkalmazott Nyelvészeti Konferencián érdekes áttekintést

⁴ Ma: Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

ad az alkalmazott nyelvészeti témák változásának dinamikájáról (Hidasi, 1997). Látszólag meglepő, hogy a számítógépes nyelvészeti szekció is megszűnt, de ez éppen a fejlődés jele, mivel csak mint külön szekció szűnt meg, ahogy fokozatosan az összes szekcióban teret kaptak a nyelvtechnológiai alkalmazások.

Mivel ennek a máig is tartó konferenciasorozatnak az eseményei később MANYE konferenciákként, illetve 1998-tól MANYE kongresszusokként kerültek bele a köztudatba, érdemes elmondani a hátteret, amelyet részletesen leírtam a MANYE 30 éves történetéről szóló írásomban (Klaudy, 2021), itt csak röviden összefoglalom. Két párhuzamosan futó kezdeményezés összefonódásáról volt szó: az egyik az MTA Alkalmazott Nyelvészeti Bizottsága részéről, a másik a Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete (MANYE) részéről. Az összefonódást Szépe György személye is elősegítette, aki az MTA Alkalmazott Nyelvészeti Bizottságának társelnöke, a MANYE-nak viszont elnöke volt. Így a minden évben más helyszínen rendezett alkalmazott nyelvészeti konferenciákat majd kongresszusokat a Bizottság és az Egyesület 1994-től közösen rendezték. Egészen 2008-ig szerepelt a konferenciák meghívóján a helyi rendezők és a MANYE mellett az MTA Alkalmazott Nyelvészeti (Munka)bizottsága is (DOK19). Dokumentumaim alapján az MTA még 2008-ban is 120 000 Ft-tal támogatta a XVIII. MANYE kongresszust (DOK20). A XIX. MANYE kongresszustól az MTA már nem szerepelt a meghívókon, tehát 2009-től kezdve a MANYE Kongresszusokat teljes egészében az Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete (MANYE) rendezte, az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság tagjai természetesen továbbra is (máig is) rendszeres résztvevői a MANYE Kongresszusoknak.

Az 1992. április 16-án tartott bizottsági ülésen (DOK22) először került napirendre doktori ügy tárgyalása (Götze Árpád – Vértes O András). Az ülés fő témája a szegedi II. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia előkészületeinek megtárgyalása volt. Az ülésre Lengyel Zsolt külföldi tartózkodása miatt Klaudy Kinga készített jelentést a szegedi konferencia előkészületeiről (DOK21). A korábbi üléseken többen kifejezték kételyüket, hogy érdemes-e évenként megrendezni ezeket a konferenciákat, azonban ez az időszak annyi változást hozott a nyelvészet alkalmazási területein (változások a tanított idegen nyelvek összetételében, új alkalmazott nyelvészeti tanszékek alakulása, új szakmai nyelvvizsgaközpontok létesítése), hogy a várakozás és a részvételi kedv nem csökkent, hanem nőtt. A II. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferenciára 400-nál is többen jelentkeztek és 175 előadás került be a programba. A jelentkezők nagy száma aggodalommal töltötte el a befogadó Juhász Gyula Tanárképző Főiskolát⁵, mert nem volt 400 fő befogadására alkalmas nagyterme. Az ülésen ezekre a problémákra kellett megoldást találni.

⁵ Ma Szegedi Egyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Az 1993. június 4-i cikluszáró bizottsági ülésen (DOK23) Papp Ferenc és Szöllősy-Sebestyén András tartott beszámolót a Bizottság hároméves tevékenységéről. Gárdus János és Klaudy Kinga tájékoztatót a sikeres miskolci III. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferenciáról (1993. április 2–3.), amelyen a résztvevők száma megint elérte a 400-at, és a konferencián több mint 200 előadás hangzott el. A III. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia azért volt jelentős, mert itt dőlt el, hogy lesz-e folytatása ennek a konferenciasorozatnak. A jelentkezők nagy száma azt mutatta, hogy szükség van erre a rendszeres évenkénti találkozóra. Már itt megvolt a jelentkező a következő konferenciára, Szöllősy-Sebestyén András a Budapesti Műszaki Egyetem részéről vállalta a IV. Országos Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia rendezését.

A konferenciák nevéből látjuk, hogy itt még nem dőlt el, hogy a konferencia nevében „Magyar” vagy „Országos” szerepeljen-e, és csak jóval később, a VIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencián (1998) dőlt el a végleges név és az is, hogy ezután nem konferenciának fogják nevezni, hiszen a tartósan 400 fő körüli létszám indokolta a kongresszus elnevezést, és ettől fogva beszélünk MANYE Kongresszusokról, de mint előbb említettem, az MTA Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottsága 2008-ig szerepel a szervezők között, és pénzügyi támogatást is kap az MTA-tól.

Az ülés zárásaként Szépe György az AILA tagság feltételeiről beszélt, Papp Ferenc pedig a Bizottság jövőjéről és az akadémiai szintű képviselet fontosságáról.

7. Az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság a negyedik ciklusban (1993–1996)

Mint a fentiekből látszik, az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság szerepe megnőtt az elmúlt hároméves ciklusban, Azzal, hogy Bizottsággá lépett elő, tárgyalhatott doktori ügyeket, vagyis véleményt nyilváníthatott az akadémiai doktorok pályázatával kapcsolatban, rangsorolhatott OTKA pályázatokat, és többször kérték a véleményét a rendszerváltás utáni társadalmi-politikai változások következtében felmerülő idegennyelv-oktatási és oktatásfejlesztési kérdésekben. Egy 1993. július 16-án kelt dokumentumban, amelyet dr. Abosi Istvánnak, az OIT (Országos Idegennyelv-oktatási Tanács) titkárának küldtünk, az alábbi bizottsági tagok vannak felsorolva, akik „alkalmasak lennének nyelvoktatást érintő kérdésekben állást foglalni”: Szépe György, Hidasi Judit, Lengyel Zsolt, Bárdos Jenő, Székely Gábor, Gárdus János (DOK24).

Ebből a szempontból nagyon fontos, hogy az alkalmazott nyelvészet a negyedik ciklusban is bizottsági szinten volt képviselve a Nyelv- és Irodalomtudományi Osztályon belül.

7.1. A tagság megújulása a 1993–1996-os negyedik ciklusban

A Bizottság októberen esedékes tisztújításával kapcsolatban Német G. Béla, az MTA Nyelv- és Irodalomtudományi Osztályának elnöke 1993. szeptember 2-án kétoldalas levelet küldött Papp Ferencnek, amelyben több pontban részletezi elképzeléseit a Bizottság tagságának megújításáról. Többek között ezt írta: „Figyelmedbe szeretném ajánlani, hogy a fiatalítás és a rotáció nem haszontalan, s kívánatos, hogy a bizottságokban minden tudományos központ (intézet, tanszék, tudományos gyűjtemény Budapesten és vidéken és minden tudományos irányzat képviselve legyen” (DOK25). Ez az elképzelés teljes mértékben megegyezett Papp Ferenc törekvéseivel, és az új Bizottság megint fontos új tagokkal bővült. Most is csak az új tagok neve mellé írom oda a szakterületet.

A tisztségviselők: elnök: Papp Ferenc, társelnök: Szépe György, a társelnök helyettese: Lengyel Zsolt, titkár: Klaudy Kinga

A megújult tagság: Bárdos Jenő (*nyelvpedagógia*), Dörnyei Zoltán, Eördögh Miklós (*nyelvpedagógia*), Gárdus János, Gósy Mária (*beszédkutatás*), Hell György, Hidasi Judit, Horváth Iván (*nyelvpedagógia*), Hunyadi László, Kassai Iona, Kontra Miklós (*szociolingvisztika*), Mikó Pálné, Nádudvari Lídia, Pléh Csaba, Prószéky Gábor, Szöllősy-Sebestyén András, Székely Gábor.

Hivatalból tagok: Benkő Loránd akadémikus, Hajdú Péter akadémikus, Herman József akadémikus, Kiefer Ferenc akadémikus (DOK26).

Figyelemre méltó, hogy ebben a ciklusban, tehát 1993-ban lett tag Gósy Mária, aki a majd a hatodik ciklusban (1999-től) Papp Ferenc után a Munkabizottság elnöke lesz.

7.2. Az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság ülései, országos és nemzetközi konferenciái a negyedik ciklusban (1993–1996)

A negyedik ciklusra kialakult az ülések szokásos napirendje. Az ülések megnyitásaként minden ülésen elhangzott egy előadás az alkalmazott nyelvészet valamely aktuális kérdéséről, amelyet hozzászólások követtek. Az előadások témájára visszatekintve láthatjuk majd, hogy a Bizottság milyen frissen reagált a társadalom mindennapi tevékenységében felmerülő nyelvi problémákra.

A negyedik ciklusban az ülések napirendjét nagymértékben megszabta, hogy az országos alkalmazott nyelvészeti konferenciák megrendezésére a továbbiakban is minden évben volt vállalkozó egyetem vagy főiskola, tehát a napirend egy része mindig az előző évi alkalmazott nyelvészeti konferencia értékelése és a következő évi konferencia előkészítése volt. A konferenciát minden évben más intézmény rendezte, de mindig a Bizottság felügyelete alatt. A Bizottság feladata volt felkészíteni a vendégfogadókat a konferencia megrendezésére, kijelölni a plenáris előadókat, értékelni az absztraktokat, összeállítani a szekciók programját, és végül segíteni a konferenciakiadvány lektorálásban, szerkesztésében. Ezeket a feladatokat a vizsgált ciklusban még az MTA Alkalmazott Nyelvészeti Bizottsága végezte, majd fokozatosan átvette a

Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete. A bizottsági ülések végén pedig általában információcsere következett nemzetközi tudományos eseményekről, melyeken a rendszerváltás után egyre több alkalma nyílt a magyar nyelvészeknek is részt venni.

Az 1993. december 3-i alakuló bizottsági ülésen (DOK27) az új tagok bemutatkozása után második napirendi pontként Lengyel Zsolt doktori ügye következett Mikó Pálné előterjesztésében. A hozzászólók kiemelték a jelölt úttörő szerepét a magyar alkalmazott nyelvészeti kutatásokban, a pszicholingvisztikában, azaz a beszédpercepció és -produkciónak kutatásában, valamint tudományszervező és oktatásszervező tevékenységét. A vita utáni titkos szavazáson a jelölt 13 „igen” szavazatot kapott, „nem” szavazat vagy tartózkodás nem volt. Az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság tehát egyhangúlag javasolta Lengyel Zsolt doktori ügyének pozitív elbírálását. Ezután megváltozott a napirendi pontok sorrendje, mert abban az időben technikai okokból a gépi bemutatóval kísért előadások mindig az ülések végén szerepeltek. Szöllősy-Sebestyén András előrehozott negyedik pontként beszámolt a IV. Országos Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia előkészületeiről, amelynek rendezését a Budapesti Műszaki Egyetem vállalta (1994. április 7–9). Az ülést Pajzs Júlia előadása zárta az új gépi Nagyszótár munkálatairól gépi bemutatóval követve

Még egy érdekes esemény történt 1994. március 28-án. Az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság titkáráként személyre szóló levelet kaptam Láng István akadémikustól, akinek a *Magyar Tudomány* 1994. évi 2. számában jelent meg *Az Akadémia tudományos bizottsági hálózatáról* című tanulmánya. „Nagyon örülnék – írta levelében –, ha megismerhetném véleményét az akadémiai tudományos bizottságok munkájának eddigi tapasztalatairól, illetve elképzeléseit, javaslatait a jövőt illetően” (DOK28). Nagy megtiszteltetésnek fogtam fel ezt az érdeklődést, és különösen azt, hogy bizottság titkáráként egy akadémikustól kapok felkérést a véleményem kifejtésére. Én sajnos nem éreztem magam eléggé felkészültnek a nyilvános válaszhoz, de elolvastam a válaszokat. Burger Kálmán nagyon pozitívan értékelte a bizottságok munkáját (l. Burger, 2004), Tarján Imre pedig egyenesen azt a címet adta hozzászólásának: „Az Akadémia tulajdonképpen bizottságaiban él” (Tarján 2004: 590).

Az 1994. október 21-i bizottsági ülésen (DOK29) a Bizottság addigi működésének talán legfontosabb témája került napirendre: Áttekintés az alkalmazott nyelvészeti tanszékek és a szak helyzetéről. Akkor már voltak az országban önálló alkalmazott nyelvészeti tanszékek (Szeged, Miskolc, Veszprém), de ezek általában az idegennyelvi szakokat szolgálták ki. Bár a bolognai rendszert Magyarországon csak 2006-ban vezették be, már ekkor látszott, hogy ha az európai oktatási térséghez akarunk csatlakozni, akkor be kell vezetni a kétszintű oktatást, mely alapszakra (BA=Bachelor of Arts) és mesterszakra (MA=Master of Arts) épül. A Bizottságban mindenki egyetértett abban, hogy az alkalmazott nyelvészeti szak tipikusan nyitott bemenetű

mesterszak, ezt mutatták a nemzetközi tapasztalatok is. Papp Ferenc a téma lezárásaként javasolta, hogy Szépe György vezetésével alakuljon bizottság az alkalmazott nyelvészeti szak tartalmának körülírására.

Második napirendi pontként Hidasi Judit számolt be nyolchónapos Japánban tett tanulmányútjáról, és a kultúrák közti kommunikációs nehézségekkel kapcsolatos kérdőíves nemzetközi felmérésen alapuló kutatómunkájáról. Ezután Szöllősy-Sebestyén András értékelte a IV. Országos Alkalmazott Nyelvészeti Konferenciát (BME 1994. április 7–9), amelyen 400 résztvevő volt, és 150 előadás hangzott el. Az alkalmazott nyelvészeti konferenciák sorában először történt meg, hogy a szervezők központi témát jelöltek meg: *„Kétnyelvűség a kutatásban és az oktatásban”*. A központi téma megjelölése a továbbiakban rendszeressé vált, de nem zárta ki az alkalmazott nyelvészet többi területéről szóló előadásokat.

Következő napirendi pontként Kurtán Zsuzsa számolt be a veszprémi V. Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia előkészületeiről. Székely Gábor pedig felajánlotta, hogy a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola vállalkozik a VI. Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia megrendezésére.

Az „Egyebek” napirendi pontban Klaudy Kinga bemutatta a miskolci III. Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia előadásainak két kötetét (Klaudy, 1993), és a szombathelyi Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskolán⁶ rendezett nemzetközi fordításelméleti konferencia elkészült anyagát (Klaudy et al. 1993).

Az 1995. május 19-i bizottsági ülés (DOK30) doktori ügy tárgyalásával kezdődött. Klaudy Kinga doktori pályázatáról Gósy Mária és Szépe György referált. A hozzászólások és a titkos szavazás után az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság egyhangúlag javasolta Klaudy Kinga ügyének pozitív elbírálását. Az előadás most is aktuális kérdésről szólt. Prószéky Gábor *Az Európai Unió nyelvi technológiái 2000-ben* címmel tartott előadást.

Ezután Lengyel Zsolt beszámolója következett a veszprémi V. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferenciáról (1995. április 22–23.), amelynek központi témája *„Európai és hazai dimenziók”* volt, és elsősorban a magyar mint idegen nyelv elsajátítására helyezte a hangsúlyt. Székely Gábor ismertette a nyíregyházi VI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia előkészületeit. A tervezett központi téma: *„Nyelvek és Nyelvoktatás a Kárpát-medencében”* a főiskola határon túli kapcsolataira utalt. Az „Egyebek” között Klaudy Kinga beszélt az 1996 szeptemberében rendezendő második nemzetközi fordítástudományi konferencia előkészítéséről (*Transfere Necesse est 2*), és szétszította a meghívókat és a jelentkezési lapokat.

Az 1995. szeptember 14-i bizottsági ülésnek (DOK31) megint fontos feladata volt. Első napirendi pontként Lengyel Zsolt és Szépe György előterjesztése alapján a résztvevők megvitatták a Bizottság hozzájárulását az MTA munkájáról

⁶ Ma: ELTE Savaria Egyetemi Központ

készülő parlamenti beszámolóhoz. Ezután Gósy Mária előadása következett: *A beszédpercepció vizsgálata GMP diagnosztikával* címmel.

Az „Egyebek” naprendi pontban Prószéky Gábor a TELRI (Trans-European Language Resources Infrastructure) konferenciára hívta fel a figyelmet. Utána egy új angol nyelvű alkalmazott nyelvészeti folyóiratról kaptunk híradást, amelyet a Kossuth Lajos Tudományegyetem⁷ adott ki Hunyadi László szerkesztésében *Studies in Applied Linguistics* címen. Végül pedig Szépe György számolt be egy újjászülető magyar nyelvű alkalmazott nyelvészeti folyóiratról, a *Modern Nyelvoktatásról*, amelynek 1995 őszén jelent meg az első száma

8. Az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság Fordításelméleti Munkabizottságának tevékenysége a harmadik és a negyedik ciklusban (1990–1996)

Az 1990-ben kezdődő két hároméves akadémiai ciklusban a Fordításelméleti Szekció (1980–1990) előlépett Fordításelméleti Munkabizottsággá (1990–1996). A Fordításelméleti Szekció munkájáról már beszámoltunk a hét országos fordításelméleti konferencia (1983–1987) és *Fordításelméleti Füzetek* I–VI. bemutatásakor.

A Fordításelméleti Munkabizottság üléseinek jegyzőkönyvei és az éves beszámolóik is rendelkezésemre állnak, de nem fogok kitérni egyenként a munkabizottsági ülések ismertetésére, inkább összefoglaló módon számolok be a Fordításelméleti Munkabizottság tevékenységéről.

Elnök: Klaudy Kinga, titkár: Heltai Pál, tagság: Albert Sándor, Bendik József, Cs. Jónás Erzsébet, Erdei Gyula, Hell György, Kohn János, Lendvai Endre, Ortutay Péter, Papp Andrea, Pongrácz Judit, Soproni András, Szabari Krisztina, Szöllősy-Sebestyén András, Újszászy Zsuzsa, Valló Zsuzsa, Vraukó Tamás.

A fenti névsor részben a korábbi Fordításelméleti Szekció tagjait tartalmazza, azokat, akik a Szekció fordításelméleti konferenciáin (1983–1987) előadtak, részben azokat, akik részt vettek a szombathelyi első *Transfere Nesse Est* nemzetközi konferencián (1992) és ott angol vagy német nyelven előadást tartottak a magyar fordítástudomány eddigi eredményeiről. Ilyen konferenciára Magyarországon első ízben került sor, tehát itt összegyűltek azok, akik gyakorló fordító vagy fordítást oktató munkájuk mellett a fordítás kutatása iránt érdeklődtek, és figyelemmel kísérték a fordításelmélet nemzetközi szakirodalmát.

Évi több munkabizottsági ülést tartottunk, ezekről éves beszámolókat készítettem. A Fordításelméleti Munkabizottság célja az volt, hogy a magyar fordítástudományt bekapcsolja a nemzetközi tudományos életbe, és ebben nagy sikereket ért el. A Munkabizottság üléseinek témája általában a nemzetközi konferenciákról való beszámoló volt. Részt vettünk a European Society for

⁷ Ma: Debreceni Egyetem

Translation Studies (EST) alakuló ülésén (Bécs 1992). A Brightonban rendezett VIII. FIT Világkongresszuson (1993. augusztus 7–13.) a Munkabizottság öt tagja vett részt és tartott előadást. Munkabizottsági üléseinken gyakran tartottak előadást külföldi fordításkutatók, köztük: José Lambert, Gideon Toury, Monika Doherty.

1995-ben például egy év alatt három nemzetközi konferencián is szerepeltek a Munkabizottság tagjai: Maastricht, Helsingör, Prága. A konferencián való részvételt nem az MTA finanszírozta, de a Munkabizottságban folyó állandó információcsere következtében időben értesültünk a fontosabb nemzetközi fordításelméleti konferenciákról, és tudtuk, mire érdemes pályázati forrásokat keresni.

Mivel akkoriban, az e-mail előtti korszakban a nagy nemzetközi konferenciák előkészítése éveket vett igénybe, már 1994-ben elkezdjük szervezni az 1996-os második *Transfere Necesses Est* konferenciát. Ettől kezdve minden munkabizottsági ülés témája ennek az óriási, 400 fős nemzetközi konferenciának előkészítése volt: az egymás után következő körlevelek megfogalmazása, szponzorok szerzése, a meghívott díszvendégek kiválasztása, a szekciók programjának összeállítása stb. Mindezt az e-mail előtti világban postán bonyolítva.

Azt is elhatároztuk, Sohár Anikó javaslata alapján, hogy a résztvevők már érkezéskor, a konferenciaprogrammal együtt kapjanak egy tanulmánykötetet, melyben megismerkedhetnek a magyar fordítástudomány eddigi eredményeivel. El is készült a *Translation Studies in Hungary* tanulmánykötet Klaudy Kinga, José Lambert és Sohár Anikó szerkesztésében (1996), és a tanulmányokon kívül tartalmazta a szerzők publikációs jegyzékét és életrajzi adatait is.

A konferencia rendezője a Fordításelméleti Munkabizottság volt, a szervezést az MTA Nemzetközi Együttműködési Iroda vállalta Pusztai János vezetésével. A 200 dolláros részvételi díj ellenére olyan nagy volt az érdeklődés, hogy 40 országból jelentkeztek a konferenciára. A plenáris előadók között olyan nevek voltak mint: Eugen Nida, Peter Newmark, Daniel Gile, José Lambert, Mary-Snell Hornby, tehát a fordítástudomány legnagyobb alakjai. A 400 résztvevő között 40 magyar résztvevő is volt, ami azt jelentette, hogy kiszélesedett Magyarországon a fordításelmélettel foglalkozó kutatók köre. A magyar résztvevők számára a regisztrációs díj természetesen kedvezőbb volt.

A konferencia után 90 előadó küldte előadását a konferenciakötetbe, amely 1997-ben meg is jelent (Klaudy & Kohn, 1997), és mivel azóta felkerült a Magyar Elektronikus Könyvtárba és más tartalomjegyzék portálokra (Academia.edu, Research Gate), azóta is szinte naponta nyitják meg.

A Fordításelméleti Munkabizottságnak a *Transfere Necesses est 2* konferenciával sikerült feltenni Magyarországot a nemzetközi fordítástudomány térképére, és ebben nagy segítséget kaptunk a Magyar Tudományos Akadémiától. Mivel az ötödik ciklusban az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság

újra Munkabizottság lett, a Fordításelméleti Munkabizottság értelemszerűen megszűnt, de 1990 és 1996 között betöltötte funkcióját, szakmai közösséggé tette a fordításelmélettel foglalkozó szakembereket, és az együttműködésük más formában folytatódott, és folyik azóta is. Ebben az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság az 1990-től 1996-ig terjedő két hároméves ciklusban fontos inkubátorszerepet játszott.

9. Az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság az ötödik ciklusban (1996–1999)

9.1. A tagság összetétele az 1996–1999-es ciklusban

Az ötödik ciklusban az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság újra Munkabizottsággá lett visszaminősítve annak ellenére, hogy a tagság összetétele indokolta volna, hogy továbbra is bizottságként működhessen. A jelölő bizottság által összeállított tagnévsor is minősítettség szerint sorolta fel a tagokat, nyilván azért, hogy számszerűen is demonstrálja a tagság tudományos színvonalát. Az eddigiektől eltérően itt nem adok meg szakterületeket a tagok mellett, hanem ennek a dokumentumnak megfelelően a minősítettség alapján adom meg a névsort (DOK32).

Akadémikusok (4): Papp Ferenc (elnök) Hajdú Péter, Kiefer Ferenc, Pléh Csaba.

A tudomány doktorai (4): Békési Imre, Gósy Mária, Klaudy Kinga (társelnök), Medgyes Péter.

Kandidátusok (8): Bassola Péter, Hidas Judit, Hunyadi László, Kontra Miklós, Lengyel Zsolt (titkár), Prószéky Gábor, Szépe György, Székely Gábor.

Hivatalból értesítendő: Ritoók Zsigmond akadémikus, az I. osztály elnöke, Hermann József akadémikus, a Nyelvtudományi Bizottság elnöke, Illés Sándor osztályvezető.

Ebből a névsorból látható, hogy az akadémikusok és a tudományok doktora fokozattal rendelkező tagok száma nőtt, de nyilvánvalóvá vált, hogy az alkalmazott nyelvészetet még mindig nem sikerült általános jellegű bizottságként elfogadtatni.

9.2. Az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság ülései az ötödik ciklusban (1996–1999)

Ebből az időszakból a tagnévsoron kívül csak három dokumentum áll rendelkezésemre: két munkabizottsági ülés anyaga, és Lengyel Zsoltnak a Munkabizottság titkárának 1998. október 20-án keletkezett négy oldalas tematikus összefoglalója az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság éves tevékenységéről.

Az 1998. január 20-i munkabizottsági ülés (DOK33) megkésett alakuló ülés volt. Az ülés első napirendi pontja a Munkabizottság megalakulása és a tisztségviselők megválasztása volt. Papp Ferenc felkérte Kiefer Ferenc

akadémikust a választás lebonyolítására. Kiefer Ferenc azt javasolta, hogy az elnök továbbra is Papp Ferenc akadémikus legyen, és társelnöknek válasszák meg Klaudy Kingát, hogy a Munkabizottság Papp Ferenc esetleges akadályoztatása esetén is működőképes maradjon. A Munkabizottság titkárának Lengyel Zsoltot javasolta. A tagság a jelölteket egyhangúlag elfogadta.

Ezután Hidasi Judit számolt be a VII. Országos Alkalmazott Nyelvészeti Konferenciáról, amelyet a Külkereskedelmi Főiskolán tartottak (1997. április 3–5). A konferencia címében itt jelenik meg utoljára az „Országos” szó, utána véglegessé válik a Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia elnevezés (l. Hidasi 2008). A Külkereskedelmi Főiskolán rendezett konferencia központi témája: *„Európa kapujában. Kultúrák találkozása – interkulturális tanulmányok”*. Szépe György plenáris előadása, *Az európai „csatlakozás” néhány nyelvi vonatkozása* címmel, áttekintette az európai szervezetek implicit és explicit nyelvpolitikáját, és azt, hogy milyen hatással lesz a csatlakozás a tanulandó nyelvek megválasztására Magyarországon. Egyébként az interkulturális kommunikáció lingvisztikai, civilizációs és európai uniós vonatkozásainak vizsgálata jellemezte az előadások nagy részét.

A következő napirendi pont Kohn János beszámolója volt a szombathelyi Berzsenyi Dániel Főiskolán rendezendő⁸ VIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia előkészületeiről (1998 április 14–17). A tervezett központi téma: *„A nyelv mint szellemi és gazdasági tőke”*.

Ennek az ülésnek a napirendjében az „Egyebek” napirendi pontot felváltotta az „Információcsere”. Lengyel Zsolt az új alkalmazott nyelvészeti doktori programokról beszélt, Hunyadi László a *Studies in Applied Linguistics* című folyóiratról, Szépe György pedig az 1995-ben indult *Modern Nyelvoktatás* című folyóirat második és harmadik évfolyamát mutatta be.

Az ötödik ciklus 1998. október 26-i üléséről csak a Papp Ferenc által aláírt meghívó és a napirend áll rendelkezésünkre (DOK34), melynek a következő pontjai voltak: (1) Az alkalmazott nyelvészet helye a nyelvtudományon belül – a Nyelvtudományi Bizottság által készített tudományterületi áttekintés megvitatása, (2) Készülő és elkészült nyelvi korpuszok áttekintése, (3) Beszámoló a VIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferenciáról, (4) A IX. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia előkészítése. Ez utóbbiról Lengyel Zsolt számolt be. (5) Egyebek (konferenciák, könyvek, folyóiratok). Erről az ülésről megőriztem a kézzel írt jelenléti ívet is: rajtam kívül Gósy Mária, Mikó Pálné, Székely Gábor, Kontra Miklós, Pléh Csaba, Lengyel Zsolt, Hidasi Judit és Prószéky Gábor volt jelen. Az MTA Nádor utcai székházának Tanácstermében tartottuk ezt az ülést, és ezen Papp Ferenc már nem tudott részt venni (DOK35).

A harmadik dokumentum, amely az ötödik ciklus dokumentumai közül a rendelkezésünkre áll, az 1998 október 26-i ülésre készült. Lengyel Zsoltnak, az

⁸ Ma: ELTE Savaria Egyetemi Központ

Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság titkárának beszámolója a Munkabizottság éves tevékenységéről (DOK36). A dokumentum négy oldalas, itt csak néhány gondolatot emelek ki belőle.

Lengyel Zsolt a bevezetőben megállapítja, hogy az alkalmazott nyelvészet a nyelvészeti eredmények társadalmi hasznosulását tartja fontosnak, a társadalmi élet és gyakorlat során felvetődő kommunikációs és nyelvi problémákra keres választ, és ezért állandóan újabb és újabb területekkel bővül, melyek számára elméleti keretet és tudományos háttérrel teremt. Az alkalmazott nyelvészet értékét növeli „gyűjtő” jellege. „Nem is egy majdan szárba szökő, önállósuló, és az önállósulása után nélkülözhetetlen diszciplína bölcsőjéül az alkalmazott nyelvészet szolgál” (DOK36: 1). Kiemeli a tematikus gazdagodást, példának hozva fel a nyelvpolitika, a nyelvi jogok és a kisebbségtudomány nyelvi vonatkozásainak problémáit, melyeknek megoldása az alkalmazott nyelvészetre vár. Alkalmazott nyelvészeti megközelítést tesznek szükségessé az EU csatlakozás nyelvi kérdései is.

Örvendetesnek tartja, hogy a felsőoktatásban megerősödött az alkalmazott nyelvészet szerepe, és 1998-ban a Magyar Akkreditációs Bizottság az alkalmazott nyelvészetet önálló szakként akkreditálta. Sikeresen működik a Szépe György által a Janus Pannonius Tudományegyetem⁹ Nyelvtudományi Tanszékén alapított alkalmazott nyelvészeti doktori program is.

Lengyel Zsolt az alábbi alkalmazott nyelvészeti tárgyakat sorolja fel az érintett egyetemekkel és főiskolákkal való egyeztetés alapján nem fontossági, hanem alfabetikus sorrendben: fordításelmélet, gyermeknyelv, interlingvisztika, írott nyelv, kétnyelvűség, kontrasztív nyelvészet, másodiknyelv elsajátítás, neurolingvisztika, nyelvelsajátítás, nyelvi kulturológia, nyelvi retardáció, nyelvpedagógia, pszicholingvisztika, szakfordítás, szociolingvisztika.

A beszámoló ezután az alkalmazott nyelvészeti szakmai rendezvényekkel, publikációkkal és pályázati tevékenységgel foglalkozik. Kiemeli, hogy az 1998-ban rendezett szombathelyi VIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencián 400 résztvevő 22 szekcióban tartott előadást, és a magyar alkalmazott nyelvészetnek ez a fontos szakmai fóruma mára már kongresszus jellegűt öltött.

10. Összefoglalás

Ezzel a beszámolóval le is zárhatjuk az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság első 20 évének áttekintését. Az 1980 és 1999 közötti öt ciklus tevékenységének még ez a vázlatos áttekintése is érzékelteti, hogy az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság ebben a 20 évben Papp Ferenc és Szépe György vezetése alatt azonnal reagált a társadalmi-politikai változásokra (vö. az EU csatlakozásra való felkészülés nyelvi vonatkozásai). Már a bolognai rendszer bevezetése előtt látta, hogy az európai oktatási térséghez való csatlakozás szempontjából bevezetendő kétszintű képzésben nagy szerepet

⁹ Ma: Pécsi Tudományegyetem

játszhat az alkalmazott nyelvészeti mesterszak, és sikeresen előkészítette akkreditációját. Előnyösen kihasználta a doktori képzés átszervezését az egyetemeken folyó alkalmazott nyelvészeti doktori programok megalapítására. A Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesületével együttműködve elindította a Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferenciák majd Kongresszusok sorozatát, amely máig is tart. A Munkabizottság aktív tevékenységének köszönhetően olyan nagy fejlődés ment végbe az alkalmazott nyelvészet önálló tudományterületté válásában, oktatási és kutatási infrastruktúrájának megteremtésében, hogy ezeken az alapokon sikeresen folytatódhatott az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság tevékenysége a következő 25 évben.

Irodalom

- Burger Kálmán (2004). Az akadémia munkabizottságainak jelentőségéről a múltban és jövőben. *Magyar Tudomány*, 39(5), 588–590. Letöltés: https://real-j.mtak.hu/150/1/MATUD_1994.pdf
- Hidasi Judit (2008). Az alkalmazott nyelvészeti konferenciák színeváltozása. In: Polyák I. (szerk.), *A VII. Országos Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia előadásai* (28–31). I–II. kötet. Budapest: Külkereskedelmi Főiskola. Letöltés: https://real-eod.mtak.hu/20477/1/23400_1.pdf
- Kiefer Ferenc (2002). Papp Ferenc (1930–2001). *Magyar Tudomány* 48(2), 216–218. Letöltés: <https://matud.mtak.hu/02feb/kiefer.html>
- Klaudy Kinga (szerk.) (1993). *A III. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia előadásai*. I–II. kötet. Miskolc: a Miskolci Egyetem kiadványa. Letöltés: <https://real-eod.mtak.hu/20473/>
- Klaudy Kinga (2021). Az alkalmazott nyelvészek szakmai közösséggé formálódása a 20. század végén és a 21. század elején. *Modern Nyelvoktatás*, 27(1–2), 17–38. Letöltés: <https://real.mtak.hu/135855/>
- Klaudy Kinga (2023). Dokumentumok a Modern Filológiai Társaság Fordítástudományi Szakosztályának történetéből. In: Nagy S. I. (szerk.), *Új kihívások, új módszerek. Filológia egy változó világban* (131–145). Budapest: MTA Modern Filológiai Társaság. Letöltés: <https://real.mtak.hu/id/eprint/200241>
- Klaudy, K., Kohn, J., Molnár K., Szalai L. (eds.) (1993). *Transfere necesse est...: Current issues of translation theory = Aktuelle Fragen der Übersetzung*. Szombathely: Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola (BDTF).
- Klaudy, K. & Kohn, J. (eds.) (1997). *Transfere necesse est. Proceedings of the 2nd International Conference on Current Trends in Studies in Translation and Interpreting. Budapest 5–7 September 1996*. Budapest: Scholastica. Letöltés: <https://mek.oszk.hu/22600/22629/22629.pdf>
- Klaudy, K., Lambert, J. & Sohár, A. (eds.) (1996). *Translation studies in Hungary*. Budapest: Scholastica. Letöltés: <https://mek.oszk.hu/22600/22627/22627.pdf>
- Papp Ferenc (1995). *Alkalmazott nyelvészet. Akadémiai székfoglaló*. Budapest: Akadémiai Kiadó. Letöltés: <https://real-eod.mtak.hu/view/subjects/P1.html>
- Péter Mihály (2001). Szépe György 70 éves *Magyar Nyelv*, 97(3), 377–379. Letöltés: <https://www.c3.hu/~magyarnyelv/01-3/peterm.htm>
- Tarján Imre (1994). Az Akadémia tulajdonképpen bizottságaiban él. *Magyar Tudomány*, 39(5), 590–596. Letöltés: https://real-j.mtak.hu/150/1/MATUD_1994.pdf

Dokumentumok

- DOK1 (1980–1985) Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság (a Nyelvtudományi Bizottság munkabizottsága) – tagnévsor az első (ötéves) ciklusban
- DOK2 (1985–1990) Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság (a Nyelvtudományi Bizottság munkabizottsága) – tagnévsor a második (ötéves) ciklusban
- DOK3 (1985. szept. 24.) Hajdú Péternek az MTA Nyelv- és Irodalomtudományi Osztálya elnökének felkérő levele Klaudy Kingának az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság munkájában való közreműködésre
- DOK4 (1985. szept. 24.) Hajdú Péternek az MTA Nyelv- és Irodalomtudományi Osztálya elnökének felkérő körlevele a Munkabizottság tagjainak az Association Internationale de la Linguistique Appliquée (AILA) Magyar Nemzeti Bizottságának munkájában való közreműködésre
- DOK5 (1986. január 1.) Benkő Lorándnak a Nyelvtudományi Bizottság elnökének felkérő levele Klaudy Kingának az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság munkájában való közreműködésre
- DOK6 (1986. február 3.) Hidasi Juditnak az AILA Magyar Nemzeti Bizottsága elnökének levele „A második nyelv elsajátításának kérdései”-vel foglalkozó AILA bizottság megalakulásáról
- DOK7 (1986. május 20.) Kassai Ilona emlékeztetője az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság üléséről
- DOK8 (1986. november 21.) Kiefer Ferenc levele a Societas Linguistica Europae Magyar Nemzeti Bizottságának megalakulásáról.
- DOK9 (1986. december 16.) Kassai Ilona emlékeztetője az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság üléséről
- DOK10 (1987. április 28.) Kassai Ilona emlékeztetője az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság üléséről
- DOK11 (1988. december 13.) Kassai Ilona emlékeztetője az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság üléséről
- DOK12 (1990. október 18.) Papp Ferenc akadémikus felkérő levele Klaudy Kingának az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottságban való részvételre
- DOK13 (1990. június 26.) A jelölő bizottság javaslata az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság személyi összetételére
- DOK14 (1990–1993) MTA I. osztály Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság – tagnévsor a harmadik (hároméves) ciklusban
- DOK15 (1990. október 18.) Papp Ferenc akadémikus meghívója az MTA Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság 1990. november 1-i alakuló ülésére
- DOK16 (1991. június 27.) Szöllősy-Sebestyén András jelentése az I. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferenciáról
- DOK17 (1991. július 15.) Szöllősy-Sebestyén András emlékeztetője a Bizottság 1991. július 5-i üléséről
- DOK18 (dátum nélkül) Papp Ferenc akadémikus meghívója a szegedi II. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti konferenciára a tervezett témakörök felsorolásával
- DOK19. (dátum nélkül) A XVIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus első körlevele (Budapest: Balassi Bálint Intézet 2008. április 3–5). Itt szerepel utoljára az MTA Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottsága a kongresszus szervezői között, a később kongresszusok körlevelein már csak a MANYE és a helyi szervezők vannak felsorolva.
- DOK20. (2008. febr. 14.) Az MTA Nemzetközi Együttműködési Iroda vezetőjének Pusztai Jánosnak levele a XVIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Alkalmazott Kongresszus pénzügyi támogatásáról
- DOK21 (1992. március 25.) Klaudy Kinga jelentése a szegedi II. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia előkészületeiről
- DOK22 (1992. március 30.) Papp Ferenc akadémikus meghívója az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság április 16-i ülésére (napirenden többek közt beszámoló a szegedi II. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia szervezésének állásáról)

- DOK23 (1993. május 13.) Papp Ferenc akadémikus meghívója az Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság 1993. június 4-i cikluszáró ülésére (napirenden többek közt beszámoló a miskolci III. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferenciáról)
- DOK24 (1993. július 15.) Klaudy Kinga levele Abosi Istvánnak az Országos Idegenelv-oktatási Tanács titkárának arról, hogy a bizottság mely tagjai vállalnának bírálatot és állásfoglalás készítését nyelvoktatást érintő kérdésekben
- DOK25 (1993. szeptember 9.) Németh G. Bélának az I. osztály elnökének levele Papp Ferencnek az új bizottságok összetételére vonatkozóan
- DOK26 (1993–1996) MTA I. osztály Alkalmazott Nyelvészeti Bizottság – tagnévsor a negyedik (hároméves) ciklusban
- DOK27 (1993. december 4.) Klaudy Kinga emlékeztetője a MTA I. osztály Alkalmazott Nyelvészeti Bizottságának december 3-i alakuló üléséről
- DOK28 (1994. március 28.) Láng István akadémikus levele a bizottsági titkároknak
- DOK29 (1994. október 24.) Klaudy Kinga jegyzőkönyve az MTA I. osztály Alkalmazott Nyelvészeti Bizottságának október 21-i üléséről
- DOK30 (1995. május 3.) Papp Ferenc akadémikus meghívója az MTA I. osztály Alkalmazott Nyelvészeti Bizottságának május 19-i ülésére
- DOK31 (1995. december 10.) Klaudy Kinga beszámolója az MTA I. osztály Alkalmazott Nyelvészeti Bizottságának 1995-évi tevékenységéről
- DOK32 (1996–1999) Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság (a Nyelvtudományi Bizottság munkabizottsága) – tagnévsor az ötödik (hároméves) ciklusban
- DOK33 (1988. január 22.) Klaudy Kinga jegyzőkönyve az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság január 20-i alakuló üléséről
- DOK34 (1998. október 4.) Papp Ferenc akadémikus meghívója az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság október 26-i ülésére, és az ülés napirendje
- DOK35 (1998. október 26.) Az Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottság október 26-i ülésén résztvevők kézírásos jelenléti íve
- DOK36 (1998. október 26.) Lengyel Zsolt beszámoló jelentése a Munkabizottság 1998-évi munkájáról, amely a fenti ülésre készült.